

Refugi antiaeri i polvorí

Pujalt

Ubicació

Comarca: Anoia
Lloc/Adreça: Bosc de les Escomes

Coordenades:

Latitud: 41.72194
Longitud: 1.42243
UTM Est (X): 368780
UTM Nord (Y): 4620107

Classificació

Número de fitxa: 08176-281
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Contemporani
Segle: XX
Estat de conservació: Bo
Protecció: Legal
Observacions protecció: BCIL . 862-I /Acord Ple Consell Comarcal / 31/03/2005
Accés: Fàcil
Ús actual: Científic
Titularitat: Privada
Titular: 08175A004000170000BW
Fitxes associades:
[Campament de l'Exèrcit Popular](#)
Autoria de la fitxa: Dídac Pàmies i Marta Lloret
Data de registre de la fitxa: dj., 01/10/2015 - 02:00

Descripció

En un marge del bosc de les Escomes, davant la carretera, hi ha les boques d'un refugi antiaeri i un polvorí del campament de l'Exèrcit Popular. Es tracta de galeries subterrànies, excavades directament en el terreny natural. El refugi antiaeri té un recorregut de més de 100 metres, pel que tenia una capacitat per unes 300 a 400 persones. El polvorí té una boca d'arc de mig punt de pedra i té menys extensió. Totes dues galeries han estat museitzades i estan tancades amb una reixa. A tot el campament s'hi conserven diversos refugis antiaeris de menor entitat, molts dels quals estan parcialment enderrocats.

Observacions:

Formen part del circuit de visita del Memorial de l'Exèrcit Popular.

Història

La Base d'Instrucció Militar del XVIII Cos de l'Exèrcit Popular de la República va establir-se a Pujalt el març de 1938, després que a la població s'hi concentrassin els primers soldats republicans procedents de la 27 Divisió d'Infanteria. Després d'adaptar edificis del poble per a ús militar, es va començar a construir el campament als afores, a l'Obac de les Escomes. El 20 de gener de 1939 els soldats franquistes van entrar a Pujalt, on uns dies abans els soldats republicans ja s'havien retirat, tot destruint el campament perquè no fos aprofitat per l'enemic. Passada la guerra, durant un temps es van aprofitar les galeries per a cultivar xampinyons. La recuperació del patrimoni de la Guerra Civil va començar l'any 2004 en el marc de camps de treball arqueològics, que van seguir cada any fins al 2008 i que n'han permès la seva recuperació i difusió.

Bibliografia

- CLOSA, F. (2004): "La Base d'instrucció de l'exèrcit republicà a Pujalt : 1938-1939", dins Revista d'Igualada, núm. 18, p. 22-37.
- COLETAS, A. (2007): Recuperem la memòria històrica de Pujalt. [Manresa: l'autora]. Inventari del Patrimoni Cultural Immoble de Catalunya. Patrimoni Arquitectònic. Pujalt (Anoia). Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. Generalitat de Catalunya.
- PASCUAL, S. (2009): "Actuacions arqueològiques a la Base d'Instrucció Militar del XVIIIè Cos de l'Exèrcit Popular de la República (campanyes 2005, 2006 i 2007) Pujalt (Anoia)", dins Miscel·lanea Aqualatensia, núm. 13. Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada / Rafael Dalmau editors.

